Aluehallintovirasto

LAUSUNTO

1.3.2017

Johtaja Raija Aaltonen

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Kuuleminen 2.3.2017 ympäristönsuojelulain muutoksesta, HE8/2017

Lausunto

Hallituksen esitystä ympäristönsuojelulain muutoksesta on valmisteltu useissa työryhmissä ja esitys perustuu monipuoliseen valmisteluun, johon lupaviranomaiset ovat voineet osallistua ja jossa on kuultu laajasti eri asiantuntijoita. Keskeiset ehdotukset ovat luvanvaraisuuden poistaminen eräiltä toiminnoilta ja eräät lupakäsittelyn kulkuun liittyvät säännökset.

Luvanvaraisuuden poistaminen eräiltä toiminnoilta

Esitetyt muutokset ovat pääosin perusteltuja ja toimivia. Orgaanisia liuottimia käyttävien puun kyllästämöjen luvanvaraisuusukynnystä ei kuitenkaan tulisi nostaa 10 tonnista 25 tonniin vuodessa ennen kuin noston vaikutuksia on selvitetty tarkemmin. Puun kyllästämöt ovat usein aiheuttaneet maaperän ja pohjaveden pilaantumista, mistä on aiheutunut merkittäviä kustannuksia ja pitkäaikaisia toimia tilanteen korjaamiseksi.

Hallituksen esitys alle 50 tonnia vuodessa käyttävien VOC-laitosten rekisteröinnistä on perusteltu. Nykyisin ELY-keskukset rekisteröivät VOC-asetuksen mukaisia laitoksia, joiden liuotinaineiden käyttö toimialasta riippuen on 5–10 t VOC/a. Ympäristöluvat käsittelevät kuntien lupaviranomaiset (10–50 t VOC/a) ja aluehallintovirastot (yli 50 t VOC/a). VOC-laitosten rekisteröinnin tulisi jatkossakin kuulua valtion viranomaiselle. Kunnassa on useimmiten yksittäisiä laitoksia ja VOC-asetuksen tulkinta ja raja-arvojen laskenta on erittäin hankalaa, minkä vuoksi rekisteröinnin keskittäminen yhdenmukaistaisi tulkintoja ja lisäisi toiminnanharjoittajien kohtelun tasapuolisuutta.

Viranomaisen neuvontavelvollisuuteen liittyvä sääntely

Neuvontavelvollisuutta korostavaa YSL 39 a §:ä ei ole tarpeen lisätä ympäristönsuojelulakiin. Voimassa oleva hallintolain neuvontasäännös ja YSA 13 §:n säännös neuvottelumahdollisuudesta muodostavat hyvän säädösperustan ympäristölupia koskevalle neuvonnalle. Neuvonta on nykyisin jo laajaa, eikä yksityiskohtaisen säädöksen lisäämiseen ole esitetty

perusteita. Testausvaiheessa olevaan ympäristölupien sähköiseen käsittelyjärjestelmään sisältyy toimialoittainen ohjeistus hakemuksen tekemiseen ja jatkokehityksessä järjestelmään tehdään neuvontaosio ja tuodaan materiaalia myös ns. hyvistä ratkaisuista, joista hakija saa lisätietoa hakemuksen teon avuksi. Tänä keväänä on valmistumassa valtioneuvoston pilottihanke, jossa selvitetään erilaisia neuvontamuotoja ja tehokkainta tapaa järjestää hakijan neuvontaa.

Esitykseen sisältyvä neuvottelun tai tapaamisen järjestäminen ennen hakemuksen jättämistä ja myös sen jälkeen on jo nyt tavanmukainen toimintatapa kaikissa aluehallintovirastoissa. Etelä-Suomen aluehallintovirastossa järjestettiin viime vuonna lähes 90 tapaamista tulevista hakemuksista. Siten neuvonnan merkitys ympäristölupakäsittelyn sujuvoittamisessa on havaittu ja se on osa rutiinikäytäntöjä. Jos kehittämistarpeita ilmenee, ne on helpointa hoitaa toimintamalleilla ja tulosohjauksella.

Tarpeeton on myös esitetty 40 §:n uusi 3 momentti. Lupaviranomainen yksilöi täydennyspyynnöt nykyisinkin. Myöhemmän täydennyspyynnön taustalla on yleensä hakemuksen muuttaminen, lainsäädännön muuttuminen, täydennyksenä jo saadun selvityksen puutteellisuus, viranomaisilta ja asianosaisilta saadut lisätiedot tai vastaava niin ilmeinen syy, ettei sellaisen esille tuomisesta ole tarpeen säätää lailla. Säännös ei myöskään estä sitä tilannetta, jossa lupaviranomaisen ja luvan hakijan käsitykset lisäselvityksen tarpeesta eroavat toisistaan. Koulutus ja riittävien resurssien turvaaminen ovat lainsäädäntöä tehokkaampi tapa turvata, että lupaviranomaisen lisäselvitysvelvoitteet ovat oikeassa suhteessa käsiteltävänä olevaan asiaan.

Käsittelysäännösten tarkentaminen esitetyllä tavalla on myös normien purun ja tarpeettoman sääntelyn vähentämisen periaatteiden vastaista.

Lopuksi

Ympäristölupaa vaativien toimintojen määrää on perustellusti vähennetty viime vuosina. Jatkokehityksen kannalta on tarpeen, että tehtyjen muutosten vaikutukset arvioidaan ennen kuin seuraavista mittavista muutoksista päätetään. Selvityksissä tulee tarkastella vaikutusta hallinnon kokonaistyömäärään, kun siirrytään ennakkovalvonnasta jälkivalvontaan sekä työn jakautumiseen valtion ja kuntien välillä. Myös toiminnanharjoittajien kokemuksia luvan tuoman oikeusturvan merkityksestä verrattuna jälkivalvonnasta mahdollisesti seuraavaan epävarmuuteen tulee selvittää. Ruuhkanpurkutoimenpiteet ja säännönmukaisesta lupamääräysten tarkistamisesta luopuminen ovat vähentäneet vireillä olevien hakemusten määrää olennaisesti. Esimerkiksi Etelä-Suomen aluehallintovirastossa virellä olevien asioiden määrää on kahdessa vuodessa saatu laskemaan 700 hakemuksesta 330 hakemukseen. Tämä mahdollistaa käsittelyaikojen lyhenemisen, joskin uusien BAT-päätelmien myötä direktiivilaitosten lupien tarkistuksia on tulossa merkittäviä määriä vireille.